VIENOTI LATVIJAI!

NOVADNIEKS

OTRDIEN, 1990. gada 13. novembrī

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 135 (6138)
Maksā 3 kap.

Kā klājas, zemniek?

„Vēl divi, trīs gadi...“

Gan ar vējiem, gan ar lietiem (un tikai mazlietiņ ar sauli), bet gads pamazām tuvojas savam noslēgumam. Vistuvāk tam ir laucinieki, kas to mēra savādāk — no tikko nokusušajiem tīrumiem līdz pēdējiem nolasītajiem kartupeļiem un novāktajām kāpostgalvām. Nu ir laiks par šīs vasaras grūtumiem un priekiem pajautāt arī zemnieku saimnieēibu īpašnieēiem.

Viņnedēļ devāmies uz Upmalas pagastu. Un vispirms iegriezāmies Aloiza Kivlenieka mājās. Viņš pastāstīja, ka piecpadsmit hektārus apsaimniekojot tikai kopš pērnā gada nogales. Tiesa, šīs pašas mājas un šie paši tīrumi esot piederējuši viņa tēvam. Tagad viss atēal vecajās robežās. Tēvs esot bijis pietiekami turīgs. Kūtī piecas slaucamas govis, divi darba zirgi, kāds kumeļš, aitas, vārdu sakot, viss, kas dzīvei nepieciešams, pašam savs.

Tagad Kivlenieku ēūtī divas slaucamas govis, viena grūsna tele, ceļojumu uz gaļas kombinātu gaida trīs buļļuki. Uz ziemu turēs kādas septiņas aitas, aizgaldā rukšķina trīs bekoni, vēl septiņi audzējami. Tas arī principā viss, ēo pirmajā gadā spējuši iegādāties un izaudzēt.

Turpmāk Kivlenieki domā vairāk pievērsties gaļas ražošanai. Kāpēc ne piena lopkopībai? Ar govīm — sarežģījumi. Sākumā nevarējuši saprast, kas par lietu, ēa labas un pienīgas govis nevar un nevar apsēklot. Domājuši paši, runājuši ar lopkopības speciālistiem. Beidzot izsecinājuši, ka pie visa vainīga augstsprieguma apakšstacija, kas atrodas Kivlenieku māju tuvumā, un tiešī tur atrodas ganības. Lopiņus nepārtraukti iespaido elektromagnētiskais lauks. Šī iemesla dēļ jau ceturtā govs, kā saka, norakstāma un uz gaļas ēombinātu vedama. Ja, kad apakšstaciju būvējuši, tā vēl atradusies kolhoza teritorijā. Tagad — uz Kivlenieku zemes. Nu tiekot spriests, ka vākšot projām uz citu neitrālāku vietu.

Par lopiņiem vairāk norūpējusies pati saimniece. Saimniekam, protams, vairāk pie sirds tīrumi, tehnika un būvniecības darbi.

— Visvairāk žēl, ka šoruden nelesēju ziemājus. Vasarā aparu tiem paredzētos tīrumus, gribēju vēl otrreiz art, ēā to agrāk darīja tēvs. Bet nekā... Ne ar traktoru, ne ar zirgu, pat ne kājām nebija iespējams tikt iekšā. Grimām uz līdzenas vietas. pēdās ūdens visu laiku stāvēja. Tagad būs jācer vienīgi uz vasarājiem. Arī šogad man bija sasēti lielāēotles mieži. Tīri labi izauga, kādas septiņas, astoņas tonnas lekūlu.

Ar to kulšanu jau arī bija traki. Sava kombaina nav. Vajadzēja maksāt un prasīt no ēolhoza. Vietām plāvu ar izkapti, krāvu kaudzēs. Pa vakariem un naktīm ēūlām, labi, ka dēls tepat kolhozā par mehanizatoru strādā un izpalīdzēja.

Protams, labākos laika apstākļos nevajadzētu tā mocīties. Un vēl ir tāda bēda, ka nav neēādu cerību izdarīt viselementārāko nosusināšanu. Ja laukos būtu pienācīga grāvju sistēma, drenāža nemaz tik nepieciešama nebūtu. Bet rajonā nav ne grāvju arklu, kādi agrāk ēatrā kolhozā bija, ne palīgu brigādes.

Aloizs Kivlenieks stāstīja, ka šovasar uzcēlis kūti, tikai logi un durvis vēl jāielieek. Kapitālais remonts vajadzīgs mājai, nākamgad jāceļ jauns šķūnis. Jā, ar tiem šķūņiem tā jocīgi sanācis. Kādreiz tēvam bijis liels un labs šķūnis. Kolhozs tur iecerējis izvietot minerālmēslu glabātavu. Lai varētu ar mašīnu vai traktoru iebraukt, izgriezuši sijas. Bet bez sijām būve, viens un divi, izšķobījusies un pagalam... Vienu šķūni nācies atpirkt no ēolhoza. Atpirkt tēva šķūni!..

Visbeidzot paprasīju Kivlenieekiem, ko viņi domā par nodokļu projektiem. Abi diezgan pesimistiski sprieda, ka neko labu negaidot un nemaz necerot, ka valdība ļaus zemnieekiem dzīvot. Tikko sāēs pelnīt, tad, kā saka, žmiegs nost. Vai, kā man tobrīd gribējās, lai viņu vārdus dzirdētu ne tikai es un redakcijas fotokorespondents, bet arī republikas parlamentārieši un «gudrie» valdības vīri, kuri cer valsts kasi bagātu pataisīt uz nabaga zemnieku rēķina... Attopieties!

— Iesākts ir, jāstrādā, — teica Kivlenieks. — Ka tikai laiks nākamgad labāks turētos. Citādi visu vasaru gumijas zābakos, nu jau kājas sāp. Vēl gadus divus vai trīs, tad zemīte būs daudzmaz sakārtota, varēs uzelpot.

□

Pāris kilometrus aiz kolhoza «Dubna» centra uz Vanagu pusi meklējamas zemnieku priekšnieka, jaunsaimnieka Jāņa Pastara tagadējās mājas. Pirms diviem gadiem no iepriekšējās saimnieces atpirktas, tās jau krietni izmainījušās un mainās vēl arī tagad. Kad iedomājos, kāda pēc remonta būs dzīvojamā māja (divi stāvi!), tīri vai skaudība sametās — kamīns vien ir ko vērts. Jā, Pastaru mājās jūtams vēriens. Bet labāk par visu pēc kārtas.

Jānis un Melita par pilntiesīgiem saimnieekiem sēaitās jau otro gadu, tāpēc arī vairāk ko spējuši izdarīt. Un vēl — viņi abi ir diplomēti lauksaimnieki ar augstāko izglītību. Un tagad atzīst, ka kolhoza amatu metuši pie malas ne jau tāpēc, ka būtu neprašas vai par slinku, bet gan tāpēc, ka kopsaimniecības mērogā katra individuālais darbs un pūliņi pazūd kā cauraļa maisā tikai tāpēc, ka kāds cits atkal kaut ko neizdara, aizmirst vai ir nolaidīgs.

Un tā trīsdesmit hektāri zemes nu ir Pastaru rīcībā. Sovasar tur saimniekoja vairāk gan tikai melioratori, ēuriem pēc projekta veicami darbi par 62 tūkstošiem rubļu. Pavasarī zemi varēs apsaimniekot kā nākas.

Nākotnes perspektīvas — piena un gaļas ražošana, protams, arī augkopība. Un šīm iecerēm pakārtota tiek celtniecība. Pērn Pastari uzcēla kūti diviem desmitiem liellopu, kur mierīgi var turēt pat divdesmit piecas ragaines. Kūtī mehanizēta dzirdināšana, mēslu izvākšana, līdz jaungadam būs arī slaukšanas iekārta. Šogad uzbūvēta klēts, top arī darbnīca. (Jā, tā ar laiku var būt vieta, kur izvērsties trim mazajiem Pastaru puikām. Bet meitiņai būs darba pilnas rokas laidarā un ēūtī.) Nākamajam gadam paredzēts tehnikas šķūnis un kalte. Un vēl tas pats aizsāktais mājas remonts jāpabeidz (o, tur būs kā pilsētā — sešas istabas, vanna un tā tālāk...).

Bet nu par rezultātiem. Pašlaik kūtī ir desmit liellopi. Vasarā desmit bulļi jau pārdoti valstij. Bet uz pavasari kūtī vēl desmit nāks klāt. Izaudzēti desmit bekoni. Saražotas apmēram piecpadsmit tonnas piena. Un nopelnīts tik, cik kolhozā pa desmit gadiem nezin vai spētu.

Kad Pastari sāka saimniekot, viņi lūdza bankai aizdevumu trīsdesmit tūkstošu rubļu apmērā. Viss, protams, netika izlietots. Un tagad jau pirmie četri tūkstoši atmaksāti. Un no bargajiem nodokļiem arī neesot bailes — ja tikai intensīvi strādā, nomaksāt varēs, nebūs tik traki. Nu — tikai divus vai trīs gadus vēl izturēt, tad ies vieglāk.

Un pēc šiem Jāņa Pastara vārdiem man kļuva tīri viegli ap sirdi. Eh, tas zemnieks nav nemaz tik vārgs un nomocīts! Ir vēl viņa spēks iekšā. Un spēks neies mazumā ne no bargiem nodokļiem, ne no sliktiem laika apstākļiem. Zemnieka spēks un turība vairosies nākamajā un aiznākamajā paaudzē, kas strādās uz šīs zemes.

Kad braucām projām no Pastaru mājām, pa logu varēja redzēt baltus aizkarus un rūtīj piespiestus bērnu deguntelus.

Lidija KIRILLOVA

ATTĒLOS:

● kad Aloizs Kivlenieks rāda savu jaunsaimniecību, viņa prāts vairs nav tik bēdīgs — līdz ar sauli debesīs sejā uzplaukst arī smaids.

● Jāni Pastaru jūs redzat demonstrējot vietējo izgudrojumu, kas mūs satrieca ar savu vienkāršību un oriģinalitāti. Tas nav nekas cits kā malkas skaldītājs, ar kuru dienā var izdarīt tik, ka pa gadu vēl nespēj sakurināt.

Jāņa SILICKA foto

Vēlreiz par alkoholu

Pēdējā laiēa jūtami atslābusi cīņa ar žūpošanu. Piedzēries cilvēks sabiedriskajās vietās kļūst par ikdienišķu parādību, kas vairākumu vairs neuztrauc. Izvēršas plaša alēoholisko dzērienu reklāma. Arī darba vietās atslābusi kontrole, sāk atdzimt vecās tradīcijas — balles ar dzeršanu darba vietās. Pat bērnudārzos izlaidumus rīko ar alkoholu! Vai tas nav ārprāts?

Žūpošanas pastiprināšanās sevišķi jūtama kļuva pēc alkoholisko dzērienu tirdzniecības paplašināšanas un alkohola talonu leviešanas, ko joprojām uzskatu par kļūdainu, nepārdomātu, bezjēdzīgu soli. Patiesām — «pirmās nepieciešamības prece — alkohols». Varbūt tagad samazinājās speēulācija ar alkoholu, varbūt samazinājās kandžas tecināšana? Vai varbūt cilvēki sāka mazāk lietot alkoholu? Domāju, ka drīzāē otrādi.

Satraucošs fakts ir tas, ka pēdējā laikā narkoloģiskā dienesta loēā nokļūst arvien vairāk pusaudžu — sešpadsmitgadīgi un pat trīspadsmitgadīgi! Acīmredzot, tiem ir no kā mācīties. Ja jau bērnudārzos audzinātāji, skolās skolotāji, darba vietās vadītāji, mājās vecāki neatsakās no stipro dzērienu malka, kādēļ tad lai to darītu viņu skolēni? Kas tad te būtu vairāk vainojams — paši pusaudži, vai to tiešie, vecākie pamudinātāji?

Un vispār — vai jūs, paceļot glāzīti ar alkoholu, uzdodat sev jautājumu: «Kāpēc es to dzeru, ko es ar to vēlos panākt?». Un ja arī uzdodat, vai atrodat atbildi? Atbildi uz šo jautājumu var sniegt vienīgi alēoholisma slimnieks, kuram ir pamatojums — viņš ir slims, viņam ir tieksme apreibināties, viņš nekontrolē sevi un nevar iztikt bez alkohola lietošanas. Ja cilvēks nav alkoholiķis, bet lieto alkoholu «mēreni» svētkos un svētku dienās, tādā gadījumā viņa nodarbošanās ir muļķīga, bezmērķīga, bezjēdzīga laika un līdzekļu iztērēšana un apzināta sevis indēšana. Normāls, psihiski vesels cilvēks nelieto alkoholu vispār, neatkarīgi no tā, vai ir kāds iemesls vai nav. Psihiski vesela, saprātīgi domājoša cilvēka raksturīga pazīme ir tā, ka viņš spēj pamatot ēatru savu rīcību. Seko tradīciju ievērošana, — tas nav pamatojums, tā ir tikai atrunāšanās. Varbūt ir vērts pārdomāt, pie kādas cilvēku grupas mēs piederam: pie alkoholisma slimnieēiem, kuriem alkohola lietošana ir slimīgas tieksmes izpausme, pie psihiski veselīem, kuriem alkohola lietošana ir sveša, vai pie tiem, kas nesaprot un nedomā, ko paši dara.

Visbeidzot gribu informēt rajona iedzīvotājus par izmaiņām narkoloģiskā dienesta darbā. Preiļu un Līvānu narkoloģiskajos ēabinetos ir iespēja ārstēties anonīmi. Ja pilsonis griežas pēc palīdzības pie ārsta-narkologa brīvprātīgi, viņš var ārstēties anonīmi un narkoloģiskajā uzskaitē netiek ņemts. Pēc narkoloģiskās palīdzības vai konsultācijas var griezties ne tikai alkoholisma slimnieēi, bet arī visi tie, kas sevi neuzskata par alkoholiķiem, bet ir nolēmuši uzsākt atturīgu dzīves veidu un atteikties no alkohola pilnīgi.

C. MAZULIS,
ārsts-narkologs

Valsts politikas līmenī

Valsts padomnieks alkohola jautājumos. Iespējams, ka vienu otru šāda vārdkopa šokēs. Bet piedzēries un kauslīgs Latvijas Republikas pilsonis? Vai alkohola apdullināts slepkava? Vai...

Pietiks. Līdz tam brīdim, kamēr neesam kļuvuši par upuriem no alkohola apreibinātajiem, iedzeršana mums šķiet nevainīga rotaļa. Tāpat arī, ja cietušais ir kāds cits. Bet valsts alkohola politika šajā nestabilajā un nenoteiktajā laikā daudziem liekas pilnīgi nevajadzīga greznība.

Ka šis jautājums ir īpaši aktuāls šodien, par to pārliecinājos nesen notikušajā Baltijas atturības kustību padomes kārtējā sēdē Tallinnā, gūdams apstiprinājumu tam, ka gan mūsu ziemeļu, gan dienvidu kaimiņiem pastāv nopietnas problēmas alkohola jautājumā. Un tās risināmas valsts politikas līmenī. Kā lietuvieši, tā igauņi ir jau sagatavojuši attiecīgus likumprojektus un iesnieguši saviem parlamentiem.

Bezalkohola biedrība «Ziemeļblāzma» jau ziemā savā konferencē apstiprināja Latvijas alkohola politikas pamatu koncepciju, balstoties uz somu pretalkohola likuma igauņu variantu. Savu alkohola politikas koncepcijas variantu izstrādā Veselības aizsardzības ministrijas speciālisti.

No viena otra dedzīga atturības kustības aktīvista esmu dzirdējis viedokli, ka mūsu parlamentam būtu steidzīgi jāpieņem vesela likumu pakete, kas attiektos uz alkohola un narkotiku politiku. Bet jebkuram likumam ir jēga tikai tad, ja tā darbībai ir attiecīgs nodrošinājums. Pašlaik, kad vēl pastāv divas prokuratūras, bet Iekšlietu ministrija tiek reorganizēta, apstākļos, kad tirdzniecība ar alkoholu nav vis valsts, bet mafijas monopols, kad cilvēkiem vispār zudušas jebkāda cieņa pret likumu, diezin vai mēs ar šādu likumu buketi kaut ko iegūsim. Un vēl. Sabiedriskā doma alkohola jautājuma tiesiskam risinājumam ir nesagatavota. Vēl vairāk. 1985. gada pasākumi, ko konservatīvās aprindas apzināti noveda līdz absurdam, lielā mērā diskreditēja atturības ideju kā tādu. Es nedomāju, ka ar atturības ideju būtu jāuzbāžas kuram katram. Dzert vai nedzert — tā būtībā ir katra cilvēka izvēle. Šīs izvēles iespējas viņam nedrīkst atņemt. Taču tas nebūt nenozīmē, ka bērniem un jauniešiem nebūtu jāmācās harmoniskas un veselīgas dzīves gudrības, ka tiem nevajadzētu sniegt informāciju par alkohola, nikotīna, narkotiku un dažādu toksisko vielu graujošo iedarbību uz veselību un morāli.

Tāpēc, ņemot vērā iepriekš teikto, domāju, ka visi priekšlikumi un alkohola politikas koncepcijas ir plaši jāapspriež sabiedrībā. Atceros, kādā televīzijas raidījumā komentētājs ļoti vienkārši rezumēja sabiedrisko domu. Saskaitīja nelielo vēstuļu kaudzīti, kuru autori iestājās par atturību, bet pretstatā parādīja vēstuļu žūksni, kurās tika prasīta neierobežota tirdzniecība ar alkoholu. Reducēt nopietnu valsts alkohola politikas jautājumu tikai uz alkohola tirdzniecības noliegumu vai visatļautību nozīmē tā nejēdzīgu profanāciju. Jautājums ir ļoti plašs un sarežģīts. Tas vispirms rūpīgi jāizstrādā speciālistiem, balstoties uz pasaules pieredzi un starptautisko organizāciju ieteikumiem, protams, pieslīpējot atbilstoši mūsu konkrētajiem apstākļiem.

Baltijas padomes sēdē man īpaši patīkami bija uzzināt, ka Igaunijas valdība no sociālā fonda izdalījusi 10 tūkstošus rubļu speciāli valsts alkohola politikas izstrādei. Neatkarības laikā Igaunijā tika pieņemti četri pretalkohola likumi. Nākošajā pavasarī Tallinnā notiks konference par valsts alkohola politiku. Patīkami, ka mūsu ziemeļu kaimiņi nolēmuši pārejas periodā nostiprināt šo politiku.

Tā balstās uz trim pamatprincipiem. Pirmkārt, tā ir brīvība un atbildība. Otrkārt, atbilstoša atbildība — gan materiālā, gan morālā. Treškārt, problēmas akcenta maiņa — «no pudeles uz cilvēku».

Tas nozīmē brīvību izvēlēties un uzņemties attiecīgu atbildību. Tā kā alkohols un nikotīns ir legāla narkotika, tad valsts ir pilnībā atbildīga par šo preču realizāciju un sekām, ko rada to izplatība. Tāpēc tai jārūpējas par plašu izglītības sistēmu šajā jomā, sākot jau no bērnudārza. Pasaku, spēļu un rotaļu formā bērna apziņā un zemapziņā ir jāieaudzina atziņa, ka cilvēkam jābūt formā!

Ints HEIDEMANIS,
bezalkohola biedrības «Ziemeļblāzma» prezidents

Šodien un rīt mūsu rajonā uzturas bezalkohola biedrības „Ziemeļblāzma" pārstāvji

VIŅI APMEKLĒS SKOLAS UN DARBA KOLEKTĪVUS, LAI PROPAGANDĒTU ATTURĪGU DZĪVESVEIDU, SNIEGTU KONKRĒTU PALĪDZĪBU CILVĒKIEM, KAS APJAUTUŠI ALKOHOLA POSTOŠO IEDARBĪBU, TAČU PAŠI NESPĒJ TIKT VAĻĀ NO ŠĪ KAITĪGĀ IERADUMA. ŠAJĀ SAKARĪBĀ PIEDĀVĀJAM MATERIĀLU KOPU, KO SAGATAVOJUŠI BEZALKOHOLA BIEDRĪBAS «ZIEMEĻBLĀZMA» AKTĪVISTI.

„Ziemeļblāzmas svētdiena"

LAIKAM jau bez vajadzības, tāpat vien, ļaudis kopā nenāk. Mūsu Strēlnieku ielas pagrabiņā jauna dzīve sākās pirms sešarpus gadiem, kad Rīgas pilsētas TDP izpildkomitejas priekšsēdētāja vietnieces Lilijas Priednieces pūļu rezultātā tas kļuva par narkoloģiskā dispansera īpašumu, kurā saimniekot līdz pat šai dienai ir atļauts atturības klubam «Ametists». Bet «Ametists» tagad ir atjaunotās bezalkohola biedrības «Ziemeļblāzma» sastāvdaļa.

«Ziemeļblāzmas svētdiena» būtībā ir atjaunota gadus desmit veca tradīcija, kad reizi mēnesī no visas Latvijas kopā pulcējās atturībnieki, lai pārrunātu savas lietas, pasēdētu pie tējas galda, lai tiktos ar rakstniekiem un mākslinieki em. Šādās reizēs notika informācijas apmaiņa par norisēm republikas atturības klubos, kas vienbrīd skaitā sasniedza turpat divus desmitus. Vēlāk «Ametistā» izveidojās neklātienes nodaļa, kas apvienoja pa visu republiku izkaisītos individuālos atturības piekritējus. Viņu starpā neiztrūka arī citu atturības klubu pārstāvji. Un tā no tālām malām šurp sabraukušie ļaudis izstāstīja arī savu bēdu, nokratīja savu smagumu un ar šajā kopībā uzņemto enerģijas starojumu atkal aizbrauca ikdienas gaitās. Aizbrauca uzlādēti, cerīgāki, labestīgāki.

Un atkal ir kārtējā mēneša ceturtā svētdiena. Tikšanos ievada saldenieka — mūzikas skolas pasniedzēja Ulda Fridrihsona — paša sacerētās, ģitāras pavadījumā dziedātās dziesmas ar Aleksandra Čaka, Māras Zālītes, Arvīda Ulmes, Knuta Skujenieka vārdiem. Bet tad elēģiskais noskaņojums salūst. Sākas lietiška saruna par norisēm atturības kustībā Latvijā un pasaulē. Par to stāsta biedrības darbinieki. Tad skatām diapozitīvus par diviem Krusta gājieniem un klausāmies Ivara Bērziņa komentārus. Pirmais Krusta gājiens cauri Lietuvai ilga turpat divas nedēļas. To bija noorganizējusi bīskapa M. Valančus atturības kustība. Gājiena «Pavasara cerība» devīze bija: «Neatkarība! Atturība!». Tas sākās 2. jūnijā Viļņā un noslēdzās 14. jūnijā desmit kilometrus no Šauļiem Krustu kalnā. Kopskaitā šajā akcijā piedalījās ap pusmiljons cilvēku. Tā bija lielākā līdz šim zināmā pretalkohola akcija. Jā, lietuvieši grib izdzīvot un saglabāt savu tautu. Par spīti okupācijas genocīdam.

Otrs Krusta gājiens notika 21. jūlijā tepat Latvijā uz Zvārdes poligonu, kur mūsu tautai ir atņemti tūkstošiem hektāru auglīgas zemes ar ciemiem, kapsētām un baznīcām. Tas laikam arī ir izņēmuma gadījums, kad pacifistisks gājiens tika ielaists militāristu pārvaldītā teritorijā. Ar krustiem un ziediem cilvēki aizgāja līdz vietai, kur kādreiz atradās Rīteļu kapi ar tuvinieku pīšļiem. Tagad tā ir aviācijas bumbu izārdīta vieta. Tāda, lūk, ir izslavētā Padomju Armijas un tautas vienotība. Tas ir noziegums pret cilvēcību. Tieši tādēļ ir vajadzīga Nirnberga II un steidzama Baltijas demilitarizācija. Un, ja šajā gājienā kopā ar «zaļajiem» devās arī bezalkohola biedrības «Ziemeļblāzma» pārstāvji, tad arī šeit ir paralēle ar lietuviešu gājienu, kas simbolizē skaidra prāta uzvaru.

Kad zālē atkal iedegas gaisma, sākas saldenieku Funku ģimenes muzicēšana. Varam padejot, bet te pat blakus kamīna telpā iemalkot smaržīgu ārstniecības augu tēju un iekost kaut ko no līdzatvestajiem ciemkukuļiem.

Visi, kam esam vajadzīgi, atrod mūs pēc adreses: 226010, Rīgā, Strēlnieku ielā 1 b, tālrunis 333523.

I. AVOTS

P. S. 25. novembrī «Ziemeļblāzmas svētdienas» vietā notiks mūsu bezalkohola biedrības konference.

Piespiešana

Saruna ar Latvijas Republikas galveno narkologu

JĀNI STRAZDIŅU

KORESPONDENTS: — Ar Augstākās Padomes lēmumu, liekas, beidzot Latvijā likvidēta drausmīgā cilvēku pazemošanas sistēma — tā saucamie ārstniecīskie darba profilaktoriji. Vai tas nozīmē, ka turpmāk alkoholiķu, tāpat kā narkomānu, ārstēšanā netiks lietoti nekādi piespiedu līdzekļi?

JĀNIS STRAZDIŅŠ: — Vispirms mums ir jātiek skaidrībā par pašu jēdzienu «piespiešana». Mūsu sovjetizētajā sabiedrībā jebkurš piespiedu pasākums attiecībā uz hroniskā alkoholisma slimnieku vispirms saistās ar priekšstatu par dzeloņdrāšu iežogotu vietu un bruņotiem sargiem. Taču, ja sieva savam vīram alkoholiķim piedraud ar šķiršanos neārstēšanās gadījumā, tad arī tā ir piespiešana. Tāpat, ja priekšnieks savam padotajam darba vietā un darba laikā paģēr simtprocentīgu atturību, arī to var vērtēt kā piespiedu pasākumu. Pat, ja darbiniekam ir izvēles iespēja: vai nu dzert un šķirties no darba, vai arī ārstēties un saglabāt darbavietu, nosacīti mēs atkal varam runāt par sava veida piespiešanas mehānismu.

Divas reizes esmu bijis Zviedrijā. Kad pērn no zviedru kolēģiem gribēju uzzināt kaut ko par piespiedu ārstēšanu, man sacīja, ka tāda tikpat kā nepastāvot. Un tomēr šopavasar man izdevās apmeklēt iestādi Upsalas tuvumā, kur alkoholiķi un narkomāni saskaņā ar administratīvās tiesas spiedumu iziet ārstniecības kursu. Zviedrijā ir divi likumu panti, pēc kuriem, balstoties uz ekspertu vienkārši tiek atskaitīts no tiesas noteiktā ārstēšanās termiņa. Interesanti, ka zviedru kolēģi tikpat kā nelieto medikamentus, priekšroku dodot psihoterapeitiskām ārstniecības metodēm. Ņemot vērā, ka tur nonāk personas ar stiprām degradācijas pazīmēm, rezultāti nav sevišķi iepriecinoši. Kā atzīst aizjūras karavalsts speciālisti, ar pacientu atgriešanu dzīvē tik labi neveica arī tādēļ, ka slimnieki šeit atrodas paši pret savu gribu.

Taču, lai cik simpātiska mums arī neliktos personības pilnīgas brīvības ideja, mēs nedrīkstam palikt vienaldzīgi pret alkohola un narkotiku atziņām, alkoholiķiem un narkomāniem nosaka piespiedu ārstēšanos uz pusgadu.

Kad iebraucām piespiedu ārstniecības iestādes teritorijā, tad vispirms pārsteidza tas, ka tur nebija ne žoga, ne policistu. Piespiedu ārstēšana tur nozīmē pakļauties medicīniskā personāla rīkojumiem. Divas reizes nedēļā slimnieki saņem nelielu kabatas naudu un viņi drīkst braukt uz Upsalu un tur šo naudu iztērēt pēc saviem ieskatiem. Jā, kādreiz jau gadās, ka kāds no slimniekiem piedzeras vai vispār neatgriežas. Un te jau sākas policijas funkcijas. Agrāk vai vēlāk bēglis atkal tiek nogādāts ārstu uzraudzībā, bet pazušanā pavadītais laiks gluži upuriem. Narkomānija un toksikomānija vienmēr izplatās epidēmijas veidā.

Arī Latvijā ir cilvēki, kuri uzskata, ka nedrīkst cilvēkam aizliegt nodarboties ar pašindēšanos, ja šī nodarbošanās sniedz viņam labsajūtu. Jebkuras sabiedrības pūles, kuras vērstas uz narkomānijas ierobežošanu, esot personas brīvības aizskaršana. Citi, noliedzot ārstēšanas iespējas, uzskata, ka visi narkomāni ir izolējami no sabiedrības, lai nepavedinātu apkārtējos. Starp citu, Ķīnā vēl nesen šāda prakse tika īstenota — un ne bez rezultātiem.

Jebkurā tiesiskā valstī cilvēku attiecības ar alkoholu un narkotikām regulē likumdošana un pastāv kaut kāda piespiedu sistēma šīs likumdošanas realizēšanai. Uz to mums īpaši norādīja Vispasaules veselības aizsardzības organizācijas starptautiskās Alkoholisma un narkomāniju profilakses komisijas izpilddirektors Tomass Neslunda kungs, kurš nesen bija darba vizītē Latvijā.

Bez šiem piespiedu pasākumiem, protams, katrā valstī jārealizē plaša izglītības programma, it īpaši skolās. Tāpat jārada alternatīvas iespējas alkohola un narkotiku lietošanai, bet pats galvenais — sabiedrībā jārada tāda morālā gaisotne, kas vedinātu uz skaidru un veselīgu dzīvi.

Bet kas attiecas uz dažādiem piespiedu rakstura pasākumiem, tad tas lielā mērā atkarīgs no likumiem, ko šajā sakarā pieņems Latvijas parlaments. Neiejaukšanās taktika, manuprāt, nebūtu pareiza, jo narkomānam tieksme pēc narkotiskajām vielām ir stiprāka par visu un viņš pats nespēj no tās atbrīvoties.

KORESPONDENTS: — Narkologa prestižs pie mums nav visai augsts. Ne mazums atkarīgo no alkohola un citām narkotiskām vielām met līkumu ārsta kabinetam, jo baidās no represijām. Vai ir cerība, ka nākotnē narkologam varēs pilnīgi uzticēties?

JĀNIS STRAZDIŅŠ: — Cerība ir. Mēs pilnīgi mainām visu narkoloģijas koncepciju. Ārsts vispirms ir medicīnas darbinieks, nevis represīvo orgānu izpalīgs. Mūsu mērķis ir sniegt cilvēkiem profesionālu palīdzību. Taču tā būs efektīva tikai tad, ja bez ārstēšanas «atkarīgie» (no alkohola, no narkotikām) saņems vēl arī psiholoģisku un sociālu palīdzību. Pēdējo divu gadu laikā mums palīdzīgu roku ir snieguši amerikāņu, zviedru, vācu, norvēģu un poļu speciālisti, iepazīstinot ar jaunākajiem sasniegumiem alkoholiķu, narkomānu un toksikomānu ārstēšanā un sociālajā rehabilitācijā. Viss jaunais, ko esam iemācījušies, tiks likts lietā. Un mēs būsim priecīgi, ja par jaunajiem palīdzības veidiem plašāka informācija parādīsies masu informācijas līdzekļos.

Atturība nav pašmērķis, bet gan līdzeklis brīva cilvēka pūlēm veidot cilvēka cienīgu dzīvi neatkarīgā valstī. Domāju, ka šī iemesla dēļ ikvienam no mums ir daudz kas pārdomājams attieksmē pret tādu pašiznīcināšanās ieroci, kam Preiļu pusē tauta devusi iesauku — «šamurla». Ja sapratīsim, ar cik viltīgu pavedinātāju mums ir darīšana, tad atkritīs arī dažādi piespiedu pasākumi.

KORESPONDENTS: — Paldies par sarunu!

I. LIEPKALNA pieraksts

Es jūs aicinu — ticiet!

«...Kurpnieks vairs nešuj zābaku, kalējs vairs negrib kalt, — visi darina un pārdod šmakolku. Neviens amats jau arī nav tik vienkāršs un tik ienesīgs, kā šis. Tur nav vajadzīga nekāda sagatavošanās. Pietiek ar kādu kubliņu, kādu sieku iesala un apiņu — un var iesākt. Par litri ņem piecdesmit santīmu. Un dzērāju netrūkst. «Strebj tīri siltu,» — vecs saimnieks man saka.

Šis velna dzēriens ir ļoti stiprs. Kāds litrs jau gāž vīru gar zemi. Ja alus ir tāds, ka nekauj cilvēku nost, tad saka: «Tur nekā nebij!».

Jo tas stiprāks, jo vairāk svilina iekšas un rīkli, jo labāks. Tāpēc arī recepte, pēc kuras viņu pagatavo, ir tīri velnišķīga: iesals, apiņi, ziepju zāles (lai labāk putoj), purva vaivariņi un šņaucamā tabaka.

Kāpēc latgalietis tā krīt uz šo dziru? Viņam vajaga, kas viņu ātri apreibina. Viņš nevar nodzert latus. Viņš nodzer beidzamos santīmus. Divas, trīs glāzes šmakolkas jau iesit viņam kā ar cirvi pa pieri un viņš ir jau aizmirsis savu tumšo, bēdu pilno dzīvi...».

Šādu aprakstu izlasīju 1929. gada žurnālā «Jaunā Balss». Materiālam zīmīgs virsraksts «Dzeršanas lāsts Latgalē».

Te nu mēs esam. Varētu ielikt rakstāmmašīnā baltu papīra lapu, uzrakstīt šo virsrakstu un ...šodienas apraksts daudz neatšķirtos no tikko citētā. Ja nu vienīgi šmakolkai blakus būtu jāmin «modernāki» skurbekļi — šamurla vai, piemēram, «Aglūnas breinums». Taču tās jau ir nebūtiskas detaļas.

Man šķiet, mēs vēl aizvien par dzeršanu runājam konstatējošā formā. Dzer. Daudz dzer. Briesmīgi dzer! Un surogātus dzer! Kāds ārprāts! Izraujam alkohola problēmu no sabiedrības sociālekonomisko samilzumu konteksta, preparējam un lūkojam no visām pusēm. Jā, patiešām izskatās briesmīgi. Kratām pirkstu jauniešiem pie degungala — nedzeriet! Jau tā briesmīgi! Bet puiši pirms dančiem sastiķē, iedzer no kakliņa un ...lēnām, pamazītiņām viss nostājas, nomierinās — nu redz, kārtībā, nemaz nav tik briesmīgi!

Alkohols — tas šodien ir zibensnovedējs. Un dzeršanas problēmu var skatīt tikai caur pārējo mūsu dzīves norišu prizmu. Pudele ir sekundāra. Primāra ir mūsu dzīves bezcerība un trulums. Šodien ir grūtāk kā jelkad. Vēl pirms gada mēs braši vicinājām atgūto sarkanbaltsarkano karogu, enerģiski gājām uz Tautas frontes rīkotajiem saietiem, lepni dziedājām «Dievs, svētī Latviju» un ticējām, ka teju teju brīva Latvija patiešām būs. Nu viss izrādās daudz sarežģītāk. Ejamajam ceļam grūti saredzēt galu. Un man ir ļoti bail, ka daudzi domājas visu problēmu atrisinājumu automātiski vienā mirklī — kad būs brīva Latvija. Domā par to, cer. Un vienlaikus īsti netic savām cerībām. Būs? Bet varbūt nebūs?

Neticība rītdienai, šķiet, ir viens no sovjetiskās domāšanas stūrakmeņiem. Bet, ja cilvēks netic pozitīvai nākotnei, velti viņam stāstīt par dzeršanas postu, velti skaidrot, apelēt pie sirdsapziņas. Ir taču vienalga! Un, ja priekšā viena vienīga bezcerība, tad, protams, visvienkāršāk un patīkamāk ar narkotikas palīdzību «atslēgties» no politikas, no domām par tukšajiem veikalu plauktiem, no domām par mazapmaksāto, bieži arī bezjēdzīgo darbu.

Maskavas sociālpsihologs Pjotrs Šihirevs kādā lekcijā uzdeva retorisku jautājumu: kas notiktu, ja ar kādas brīnummetodes palīdzību izdotos panākt visas sabiedrības pilnīgu atturību, teiksim, tikai uz desmit dienām? Kas notiktu, ja visa sabiedrība piepeši skaidrām acīm paraudzītos apkārt?

Atbildi, cienījamo lasītāj, jūs varat mēģināt izsecināt pats. Acīmredzot, veidotos paradoksāla situācija: ja alkohols šobrīd ir bezcerīgās ikdienas sekas, tad šis apreibinātājvielas trūkums varētu kļūt par cēloni, katalizatoru dinamiskai sabiedrības aktivizācijai. Mēs šodien asi kritizējam 1985. gada pretalkohola kampaņu. Patiesi, pārspīlējumu, absurdu lēmumu un rīkojumu bija pārpārēm. Taču, no otras puses, varbūt arī krasajam alkohola patēriņa sarukumam (kaut piespiedu kārtā panāktam) bija būtiska loma, ka sākās rosīšanās process sabiedrībā, rūgšana no apakšas?

Varbūt vērts atcerēties Latvijas Republikas laiku? Raksta sākumā citētais fragments situāciju raksturo tikai no vienas puses. Statistika nepārprotami liecina arī par kaut ko citu: divdesmitajos gados alkohola dzērienu patēriņš strauji mazinājās. Līdzās dzerošajiem un bezcerībā slīgstošajiem simti, nē, tūkstoši ar skaidru prātu cēlās veidot savu brīvo valsti Latviju. Skolu jauniešus uz aktivitāti rosināja Cerības pulciņi — jauniešu atturībnieku vienības. Tāda bija Līvānos. Šāds pulciņš 1928. gadā nodibinājās arī Aglonas vidusskolā. Starp citu, Aglonas pulciņam bija viena no lielākajām bibliotēkām — ap 900 sējumu! Nenogurstoši tautu uz aktivitāti rosināja Nikodems Rancāns:

«Tumšais latgalietis, neredzējis labākas dzīves, ap to vien gādā, tas vien tam sapnī rādās, kā kur padzert... Krogus slēdzot, vajaga padomāt par biedrībām, par sapulcēm, par grāmatu un laikrakstu lasīšanu. Krogi ir tumšības bērni. Pret tumšību vajaga karot ar gaismu un prāta skaidrību. Tādēļ vajaga pūlēties dibināt skolas, biedrības, taisīt teātra vakarus un sapulces, pulcēties dēļ savu darīšanu pārrunāšanas, dēļ labu rakstu lasīšanas.» (Grāmatā «Dzeršona — latvīša nalaime»).

Kā šodien mums izrauties no bezcerības? Kā noticēt nākotnei? Bet varbūt nemaz nav vajadzīgs ticēt kaut kādai abstraktai nākotnei? Galu galā — septiņdesmit trīs gadus padomju cilvēku mācīja ticēt tāltālajam komunismam, un — čiks vien iznāca. Varbūt pietiek ar to, ka mēs noticam šodienai?

Redz, es šodien aparu lauku!

Es šodien iestādīju koku!

Es šodien savam bērnam iemācīju dzejoli!

Es iztīrīju aku!

Es divdesmit četras stundas piepildīju ar lietderīgu rosību!

Varbūt mēs tik ilgi bezcerībā un kūtrumā slīgām tāpēc, ka aiz dzelzs aizkara ieslēgti, neredzējām, ka civilizētā pasaule enerģiskiem soļiem iet uz priekšu? Katra diena — solis. Katra diena!

Tāpēc es neaicinu jūs, cienījamais lasītāj, — nedzeriet! Es jūs aicinu — ticiet! Ticiet šai dienai! Ticiet tam labajam, ko jūs, jā, tieši jūs un itin neviens cits, šodien varat padarīt! Alkohola problēma tad raisīsies pati.

Lai laimīga jums ir šī diena!

Ivars BERZIŅŠ,

bezalkohola biedrības «Ziemeļblāzma» atbildīgais sekretārs

VIKTORS UPESLĀCIS

Grūts, bet tomēr viegls uzdevums

Viktors Upeslācis trīsdesmitajos gados strādāja Latvijas Pretalkohola biedrībā par atturības mācības skolotāju — instruktoru. Lekcijas lasot, viņš apceļoja visu Latviju. Pieredzēto apkopojot, tapa viņā grāmatiņa «Sarunas ar cilvēkiem» (Rīga, 1938.), no kuras publicējam fragmentu. Šobrīd V. Upeslācis mīt Sietlā, ASV.

Latgales sirdī — Aglonas apkārtnē man reiz izdevās piedzīvot šādu gadījumu.

Siltā pavasara dienā ierados no rīta nozīmētā vietā. Līdz vakaram, kad es tieši būtu vajadzīgs, man vēl atliek daudz laika. Un es izeju pastaigāt. Te dzirdu aiz kādas būdiņas zēnu čalas. Spēlē patreiz skolu. «Skolotājs» stāsta, rājas, sit ar lineālu pa ausīm, «skolnieki» turas pretī.

Es skatos, skatos: tā nav nekāda skola! Un es to viņiem pasaku: sak, tā gan nespēlē skolu. Gribat, es varu to lietu parādīt, jo es protu labi to spēli.

Čala apklust, aciņš greizi noskatās. Domāju — drīz visi celsies un pazudīs kā zvirbuļu bars. Bet nē: kāpēc, to nezinu, bet pamazām esmu ieguvis mazo latgaliešu uzticību. Un pēc brīža — mēs spēlējam īstu skolu. Es esmu iecelts par skolotāju un man! līdz noturēt stundu par «alkuhula pūstu», jo viņi zina, ka es esmu tas, ko šodien skolā gaida. Labi, kāpēc ne! Un mēs sākam spēlēt.

«Tātad — alkohola posts ceļas no dzeršanas. Tad jau nevajaga nemaz dzert un posta nebūs,» iesāku es «stundu».

Bet man nepiekrīt. Kāds dūšīgs puika saka, ka nevajagot tikai daudz dzert. Arī tad «pūsta» nebūšot.

Labi, runāsim par to. Un es prasu:

«Cik var dzert, lai vēl nebūtu dzērājs?»

«Vienu glāzīti,» atbild mazs zēns.

«Divas gan,» saka otrs.

«Nekā nebija, kortelīti var drošī dzert, i tad vēl nekā nejutīsi,» atbild trešais.

«Dūšīgs vīrs var dzert arī pusstopu uzreiz, vot, kā mans tēvs, un dzērājs viņš nav,» saka dūšīgais puika.

Tā viņi minēja daudzus piemērus.

«Kurš tad īstais?» prasa nu «skolotājs».

Nav atbildes. Devu padomu, lai saskaita visus kopā un izdala uz tik, cik bija minēto piemēru. Dabūjām, ka var dzert droši vienu kortelīti un tad nekāda «alkuhula pūsta» vēl nebūs. Sākām jau priecāties, cik viegli tas mums izdevies, kad kāds ieminējās: «Bet manam brālim tas tomēr par daudz, viņš tāds vājš.»

«Hm, gandrīz vecajam Jāzepam, baznīcas kalpam, arī tas būs par daudz,» teica otrs.

Sākām atkal apspriest. Zēni bija ieinteresējušies un nopietni lūkojās viens otrā.

Ko nu darīt? Mūsu smalkais mērs izrādījās nepiemērots. Vienam viņš bija par garu, citam — par īsu. Atkal ķeza! Tad viens domāja atstāt to lietu katra zināšanā. Lai dzer tik, kamēr vēl nav piedzēries! Bet šis priekšlikums izkūpēja uz vietas. «Manam tēvam māte ik svētdienas saka: tu dzer tik divas glāzītes, vienu sev, otru man, un tēvs arī apsolās. Bet man tomēr jābrauc otrā dienā tēvam pakaļ, un pa ceļam tēvs ir dusmīgs un mani vēl sit,» iebilst viens un kļūst domīgs. Visi sapratām, ka tā ir gan.

Kad zēni bija šādi izrunājušies, saku: «Vai nevar tā, ka nemaz nedzer? Pie alkohola var pierast, to jau zināt no dabas zinībām. Tāpēc labāk nemaz nepierast.»

Jau septiņdesmitais rīts manā sešdesmitpiecus gadus garajā mūžā ataust saulains. Tas nekas, ja kāds rīts tostarp piedzimis cauri miglas vāliem vai ar lietus šaltīm logā. Man, vienalga, tas ir bijis saulains. Septiņdesmit dienas es dzīvoju skaidrā. Es zinu — jūs teiksiet: dulls vecis, bedre tepat degungalā, bet viņš tā nojūdzies, ka vairs ne pilītes mutē neņem. Bet man ir pilnīgi vienalga, ko sakāt jūs. Dzert vai nedzert — tā ir tikai mana darīšana. Es jums ar savu nedzeršanu neuzplijos, tāpēc lieciet mani pilnīgi mierā!

Labāk vēlu, nekā nekad. Tā es varu teikt par savu dzīvi. Esmu pensionēts kolhoznieks. Agrāk strādāju kolhoza mehāniskajās darbnīcās, kam blakus atrodas lauksaimniecības tehnikas laukums. Katrs rīts mums iesākās ar dzeršanu, katrs vakars ar to arī beidzās. Un tā dienām, mēnešiem un gadiem tika vadīts bezjēdzīgs mūžs. Saprotams, ka dzeršanas dēļ mājinieki neglaudīja. Dzeršanas dēļ iekrājās viens otrs nepadarīts mājas darbs. Man reizēm uznāca tādi neilgi skaidrības brīži, kad jau sev nozvērējos: nu gan nekad vairs nedzeršu. Taču, nonācis savu mīļo kolhoznieku vidū, negribēju būt izlēcējs. Atkal viss sākās no gala.

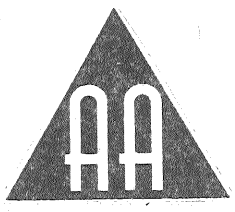

Saulainie rīti

Tagad, kad mājās strādāju pats savā nelielajā saimniecībā, ardievas pateikt pudelei man nebija nemaz tik grūti. Dzērāji vairs neuzplijas — sak, redz, tam Vitoldam kāda dulla muša iekodusi — vairs nedzer. Bet teikšu godīgi — dzīvot skaidrā ir grūti. Ne tāpēc, ka gribētos dzert. Bet tādēļ, ka skaidri redzi apkārtējās nejēdzības. Neesmu nekāds politiķis, taču vienu gan saprotu — nebūs neatkarīgas Latvijas, kamēr kā elku pielūgsim pudeli. Neviens saimnieks tā nevarētu atļauties plēgurot, kā to darījām dižsaimniecībā.

Bija jau pagājis vairāk nekā mēnesis, kopš nedzēru, kad aptvēru, ka manam lēmumam ir nepieciešams atbalsts. Mājās gan sieva, gan dēls par manu jauno dzīvi priecājās un visādi to atbalstīja. Un tomēr kaut kā pietrūka. Par laimi no avīzes uzzināju, ka Latvijā darbojas vairākas Anonīmo Alkoholiķu grupas, kas pulcējas iknedēļas sanāksmēs.

Nokļuvu grupā, kurā ir tikai vīri vien. Bet tādu sirsnību un izpratni es nekur citur neesmu piedzīvojis. Te katrs pastāsta, kā viņam nedēļas laikā gājis: vai bijuši kādi kārdinājumi, nepatikšanas vai prieki, vai nav mocījuši nelabi sapņi ar dzeršanas ainām. Šeit nevienu nedrīkst kritizēt. Tè ir tikai alkoholiķi.

Nē, mēs neesam sektantiska biedrība. Mēs sarakstāmies ar alkoholiķiem visā plašajā pasaulē. Kad lasījām Jāņa vēstuli no Austrālijas, tad bijām izbrīnīti, ka Sidnejā vien nedēļā notiek četri simti Anonīmo Alkoholiķu sanāksmju. Ja kāds grib, viņš katru dienu var apmeklēt pat vairākas sanāksmes. Un daudzi tā sākumā arī darot.

Savos 65 gados šajā lietā vēl esmu iesācējs. Bet katra AA sanāksme man ir devusi Spēku, kurš ir lielāks par Alkoholu.

Alkoholiķis Vitolds

Vajadzīgi divi alkoholiķi

Šorīt, pirms no Rīgas devos uz Preiļiem, jau astoņos no rīta zvanīja kāds nepazīstams cilvēks. No Preiļiem. Interesējās, kad «Ziemeļblāzmā» atkal notiks kursi dzeršanas un smēķēšanas atmešanai pēc Genādija Šičko metodes. Ātrāk par decembri noteikti tie nebūs, tāpēc ierosināju šajā pašā dienā satikties un aprunāties par Anonīmo Alkoholiķu kustību (AA).

AA sākums meklējams ASV, kad 1935. gada maijā Arkonā satikās divi alkoholiķi Bobs un Bils. Viņi izstāstīja viens otram par savām ciešanām. Un tad viņi nolēma vienu dienu nedzert. Tas viņiem izdevās. Un tad viņi to atkārtoja vēl un vēl. Notika brīnums — abi alkoholiķi vairs nedzēra.

Tagad šis brīnums jau aptvēris simt divdesmit valstis un ienācis mūsu Tēvzemē. Par to lielā mērā mēs varam pateikties Amerikas mācītājam, LTF biedram Mārim Kirsonam. Pirms gada viņš mūs apgādāja ar AA literatūru krievu valodā. Pateicoties Māra Kirsona pūlēm, šogad starptautiskā AA biedrība, kuras centrs atrodas Ņujorkā, piešķīra īpašus līdzekļus Latvijas alkoholiķiem. Pašlaik Amerikā drukā AA literatūru latviešu valodā.

Tā jocīgi iznāk: kamēr latviešu žurnālisti raujas vaiga sviedros, lai savus tautiešus piedabūtu pie dzeršanas, amerikāņi par saziedotiem līdzekļiem sniedz reālu palīdzību alkohola upuriem Latvijā.

Jā, bet kas tad ir AA!

Tā ir vīriešu un sieviešu brīvprātīga apvienība, kam ir tikai viens mērķis — atmest dzeršanu pašiem un palīdzēt to izdarīt vēl kādam citam. Tautībai, ticībai, politiskajiem uzskatiem te nav nekādas nozīmes. AA kā organizācija ir pilnīgi patstāvīga un neatkarīga. Tā ne par ko neiestājas, neaģitē un neielaižas nekādās diskusijās. AA sevi nereklamē. Tiesa, tā sniedz informāciju par sevi, jo kā tad lai uzzina, kur notiek AA sanāksmes.

Latvijā tikko kā divu gadu jubileju nosvinēja AA grupa «Apziņa» (Rīga), gada jubileja ir grupā «Strēlnieks» (Rīga) un «Atkarīgie» (Jelgava). AA kustība pie mums lēni, bet noteikti vēršas plašumā. Katra grupa ir pilnīgi patstāvīga un to neviens nevada. Mākslīgi to nevar radīt.

Ir vajadzīgi tikai divi cilvēki, divi alkoholiķi, kuri vairs negrib ciest. Un ja viņi satiekas, notiek brīnums — viņi vairs nedzer. Un ir pilnīgi vienalga, kur tas notiek — Preiļos, Aglonā, Līvānos, vai kur citur.

Visas uzziņas par AA Latvijā sniedz Ints un Jēkabs pa tālruni 333523, 226010, Rīgā, Strēlnieku ielā 1 b.

Republikas pašvaldības darbinieku sacensības

3. novembrī Preiļos notika republikas pašvaldības darbinieku sacensības šahā, dambretē, novusā, galda tenisā. Komandu sastāvā bija padomju priekšsēdētāji, prezidija locekļi, izpildkomiteju aparāta darbinieki. Sacensībās uzaicinātas bija visu republikas rajonu un pilsētu pašvaldības.

Ņemot vērā objektīvos (benzīna trūkums) iemeslus, sacensībās diemžēl piedalījās tikai 7 rajonu komandas. Pirmo vietu, kā jau saimniekiem pienākas, izcīnīja preilieši, otro — valmierieši un trešo — kaimiņi — Daugavpils rajona komanda. Uz sacensībām bija ieradies republikas Ministru Padomes priekšsēdētāja pirmais vietnieks I. Bišera kungs, kurš pats piedalījās šaha spēlē, pēc tam apmeklēja Aglonas baziliku. Augstāko Padomi pārstāvēja pašvaldības nodaļas vadītājs Pērs Sterniņš, mūsu rajona kurators Arvīds Vjakters. Cerams, ka notikušo plašāk atspoguļos pa radio mums simpātiskais radio komentētājs B. Spridzāns un laikrakstā «Sports» — redaktors A. Kausa kungs.

A. Pošeika

ATTĒLOS: sacensību laikā.

J. Silicka foto

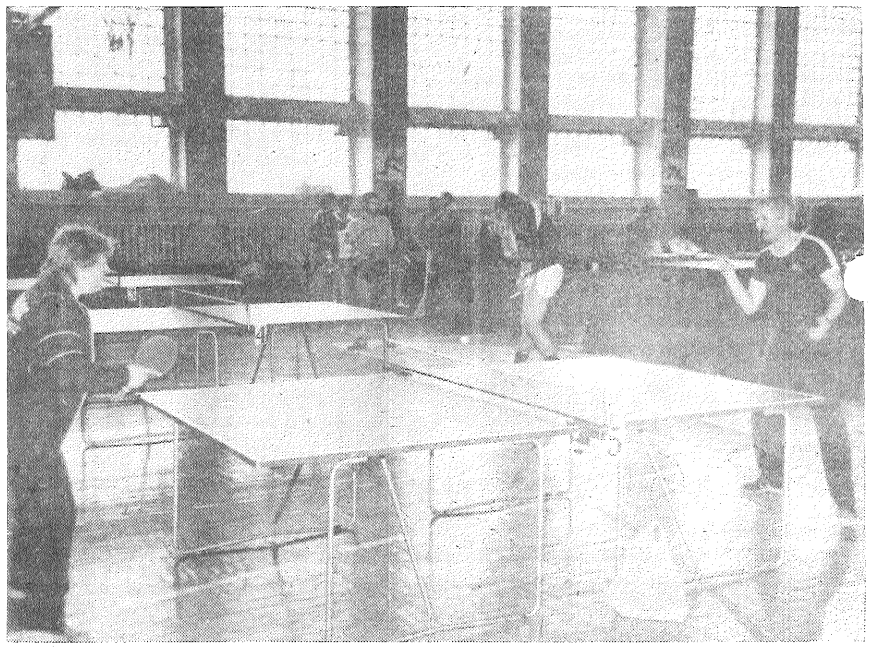

Kauss turpina ceļot!

Šahisti pulcējās Pļaviņu kultūras namā, lai piedalītos 89. (šogad — ceturtajā) šaha ātrspēles turnīrā Pļaviņu celojošā kausa izcīņā. Šoreiz sacensībās piedalījās trīsdesmit dažādu sporta klašu šahisti, starp tiem — trīs meistarkandidāti, pārējie — zemākas sporta klases šahisti no Līvāniem, Jēkabpils, Ogres, Madonas un pašu mājām. Atklājot turnīru, Pļaviņu šaha dzīves organizators V. Deliks pasniedza pārsteiguma balvas, kuras saņēma I. Rubulis no Ogres, A. Kalpaks, L. Protosevičs no Jēkabpils un A. Zalcmanis no Aizkraukles.

Kā zināms, sacensību dalībnieki tiek vērtēti divās grupās. Pirmo un augstāko sporta klašu grupā veiksmīgi nospēlēja meistarkandidāts no Pļaviņām H. Melderis, kurš zaudēja J. Krastiņam no Ogres un nospēlēja neizšķirti ar meistarkandidātu J. Mileiku un pirmās sporta klases šahistu A. Kalpaku no Jēkabpils, un ar 27 punktiem izcīnīja pirmo vietu turnīrā un celojošo kausu. Savu spēju robežās turnīrā piedalījās V. Oleksenko un J. Rudzāts no Līvāniem, kuri izcīnīja attiecīgi 20 un 19½ punktus un ierindojās attiecīgi 7. un 8. vietā.

Kausa izcīņā gada laikā notiek pieci turnīri, bet kopvērtējumā ieskaita trīs labākos rezultātus. Pēc šī turnīra līderu pozīcijās izvirzījies meistarkandidāts no Jēkabpils G. Jankovskis ar 90½ punktiem. Līvānietis V. Oleksenko ar 54½ punktiem starp 32 šahistiem atrodas 12. vietā. J. Rudzāts piedalījies pagaidām tikai divos turnīros.

Naudas balvu, kuru izlozē katrā turnīrā starp desmit veiksmīgākajiem šahistiem, ieguva Jēkabpils pirmās sporta klases šahists A. Kalpaks.

Nākošais, noslēdzošais, kausa izcīņas turnīrs notiks 25. novembrī Pļaviņu kultūras namā.

S. BOČĀNS,
sacensību tiesnesis

□ **KOLHOZAM «SMELTERI»**

steidzīgi vajadzīgas slaucējas.

Saimniecība apgādā ar dzīvojamo platību.

□ Zvanīt: 57221, 57218.

KOLEKTĪVO SAIMNIECĪBU GRĀMATVEDĪBAS DARBINIEKI!

Ja jūs vēlaties ekonomēt:

laiku,

nervus,

naudu,

degvielu,

grāmatvedības aprēķinus veiciet tikai pašu spēkiem uz drošiem, par mērenu cenu nopērkamiem IBM PC/XT (ar vienkrāsainu vai krāsainu displeju) un IBM PC/AT skaitļotājiem. Tikai mūsu firma — Vissavienības skates diplomande šodien spējīga jums piegādāt vienotu pakalpojumu kompleksu:

speciālistu apmācību;

pilnu programmu komplektu ieviešanu;

tehniskos līdzekļus un ekspluatācijas materiālus;

garantijas un pēcgarantijas tehnisko apkopi.

Viszemākās līgumcenas republikā, jums garantē pieredzes bagāts darbinieku kolektīvs un tiešie sakari ar vadošajām Rietumeiropas firmām skaitļotāju ražošanā!!!

Pasūtījumus 1991. gadam pieņem tikai līdz 1. decembrim.

Mūsu adrese: 226079, Rīga, S. Eizenšteina ielā 29. Telefoni: 538687, 538137, 538438, 538253.

MAINA divistabu dzīvokli pret diviem vienistabas. Zvanīt 22061 pēc plkst. 19.00.

PĀRDOD govi. Zvanīt 23952.

PĀRDOD grūsnu teli. Telefons 21974.

SAGĀDES UN RAŽOŠANAS APVIENĪBA

lūdz rajona iedzīvotājus, kuri nodevuši kartupeļus par 30 kapeikām kilogramā, izpirkt preces uz kvītīm līdz šī gada 1. decembrim, jo no 1. decembra atjaunojam preču pretpārdošanu uz pārējām kvītīm.

PĀRDOD automašīnu «Moskvič». Telefons 44216.

LĪVĀNU STIKLA FABRIKAI steidzīgi vajadzīgi:

galvenais enerģētiķis (alga 300 rubļi, premiālā piemaksa 75 procentu apmērā),

sagādes daļas ekonomists (alga 200 rubļi, premiālā piemaksa 70 procentu apmērā).

Izziņas pa tālruņiem — 43171, 44360, 43173.

18. novembrī Līvānu pilsētas kultūras namā plkst. 15.00 tikšanās ar populāriem **kinoaktieriem Jevģēniju MORGUNOVU un Georgiju VICIŅU.**

Biletes var iegādāties kultūras nama otrajā stāvā.

Mūža vilciens pa gadskārtu sliedēm
Nerimti traucies, nu palicis kluss.
Smilšu kalnā zem dzīvības priedēm
Nu darbi, rūpes un vasaras dus.
(Z. Purvs)

Izsakām līdzjūtību Artūram Brenčam, izvadot MĀMUĻU uz smiltāju.

Preiļu 24. CRBP kolektīvs

Lēks saulīte citu rītu
Druvas, silus sasildīt.
Tu gulēsi mūža miegu
Baltos smilšu palagos.
(T. dz.)

Izsakām dziļu līdzjūtību MARIANNAS BRIŠKAS—VILKOSTES piederīgajiem, izvadot viņu pēdējā gaitā.

Kolhoza «Galēni» valde un arodkomiteja

PREIĻU RAJONA SADZĪVES PAKALPOJUMU KOMBINĀTS

iepērk no iedzīvotājiem pirts slotas.

Zvanīt grāmatvedībai pa telefonu 21342 vai 22173.

PĒRK lēti māju, kura derīga apdzīvošanai, neprasa kapitālu remontu, nav sapuvuši mājas baļķi, vai APRŪPĒ vientuļus cilvēkus uz mājas atsavināšanas pamata, vai MEKLĒ vientuļu, labu un saticīgu sievieti (45 — 50 g.). Rakstīt: 228100, Rēzeknē, 18. Novembra ielā 38. S. Bernāns.

Manī, māt, mīlu pret cilvēkiem radīji,
Dzīvei lai stipra būt varu.
Cauri skarbajam sūrumam vadīji,
Lai es ietu lielceļu garu.
(M. Bārbale)

Sērojam kopā ar Janīnu, no MĀMIŅAS uz mūžu atvadoties.

Aglonas kultūras nama un bibliotēku darbinieki

Ļauj, mīlā māt,
Man tavā priekšā galvu liekt,
Man cita nav,
Ko atmaksai tev sniegt.
(A. Smagars)

Dalām bēdu smagumu ar Janīnu un Viktoru, MĀTI smiltājā aizvadot.

Aglonas pagasta izpildkomiteja un krājkase

Vakars skumju taku kaisa,
Pēkšņi dzīves dziesma gaisa.
Darbs nu paliek nepabeigts,
Daudz kas sakāms — nepateikts.
(A. Straube)

Izsakām dziļu līdzjūtību JAŅA JAŅA d. SURGUNTA piederīgajiem, viņu smiltājā izvadot.

Kolhoza «Vārkava» kolektīvs

Galvenais redaktors Pēteris Pīzelis

Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950. gada 29. marta otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1.

Tālrunis uzziņām: 22305.

Izdod apgāds «Avīze», Rīgā, Bruņinieku ielā 47.

Izdevējdarbības licence Nr. 000069.

Iespiests ražošanas apvienības «Liita» Daugavpils tipogrāfijā Vaļkas ielā 1. Ofsetiespiedums. Viena nos. iespiedloksne.

Metiens 13962 eksemplāri (latviešu valodā — 10009 eksemplāri, krievu valodā — 3953 eksemplāri). Pas. 1212.

Indekss 68169.